

Av. dr. CHIRILĂ NICOLAE

**CONVENȚIA NAȚIUNILOR UNITE
ASUPRA CONTRACTELOR
DE VÂNZARE
INTERNAȚIONALĂ DE MĂRFURI**

Viena 1980

***Domeniul de aplicare și formarea
contractului***

- Comentariu pe articole -

Volumul I

Art. 1-29

Universul Juridic

București

-2011-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2011, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA
AUTORULUI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE
INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CHIRILĂ, NICOLAE

**Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare
internațională de mărfuri Viena 1980 : domeniul de aplicare și
formarea contractului : comentariu pe articole / av. dr. Nicolae
Chirilă. - București : Universul Juridic, 2011-**

2 vol.

ISBN 978-973-127-576-5

Vol. 1. : Art. 1-29. - 2011. - Bibliogr. - ISBN 978-973-127-577-2

341.123:347.451:339.5(100)

REDACTIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.665**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL telefon: **021.314.93.15; 0726.990.184**

DISTRIBUȚIE: tel./fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

**COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%**

Cuvânt înainte

1. În condițiile globalizării, comerțul internațional *lato sensu* îmbrățișează întreaga gamă a operațiilor economice, bancare, financiare și altele asemenea, prin care se realizează cooperarea economică și tehnico-științifico-internațională.

Dezvoltarea continuă a comerțului internațional, determinată de spectaculoasele evoluții ale sistemului de comunicații, de creșterea și extinderea mediilor de transport, precum și necesitatea urgentă de a depăși frontierele naționale, au găsit în contractul de vânzare-cumpărare instrumentul tehnico-juridic cel mai adecvat pentru reglementarea totalității sistemului de relații comerciale transnaționale.

Vânzarea comercială internațională impune azi o regularizare normativă uniformă care să fie capabilă să asigure raporturilor contractuale certitudine și siguranță. Crearea unui regim juridic adecvat care, prin uniformitate și armonizare, să depășească greutățile și incertitudinile ce împiedică relațiile comerciale de schimb, este o condiție *sine qua non* pentru garantarea și dezvoltarea comerțului internațional și a progresului economic.

În acest cadru, adoptarea normelor uniforme aplicabile contractelor de vânzare-cumpărare internaționale de mărfuri, care să țină seama de diferitele sisteme sociale, economice și juridice, contribuie la depășirea obstacolelor juridice ce îngreunau promovarea și dezvoltarea comerțului internațional.

Încă de la primele reglementări în materie, s-a concluzionat că uniformizarea dreptului substanțial s-a impus ca fiind singura soluție capabilă a surmonta obstacolele pe care le ridică diversitatea legilor naționale și de a oferi, astfel, comerțului internațional, cadrul juridic necesar pentru dezvoltarea sa.

2. În procesul de elaborare a normelor uniforme de reglementare a raporturilor comerciale internaționale s-a evidențiat inițiativa Conferinței Diplomatice de la Haga din anul 1964 de a adopta Legea uniformă privind formarea contractului de vânzare internațională a obiectelor mobile corporale (LUFCl) și Legea uniformă privind vânzările internaționale de obiecte mobile corporale, denumită în mod curent LUVI.

Principala reglementare în materie o reprezintă Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională

de mărfuri, adoptată la Viena la 11 aprilie 1980, ca act final al Convenției Națiunilor Unite, organizată cu acest scop, în conformitate cu Rezoluția nr. 33/93 din 16 decembrie 1978 a Adunării Generale a O.N.U.

Prin soluțiile moderne adoptate Convenția a reușit să realizeze un remarcabil compromis între reglementările principalelor sisteme de drept ale lumii în materia vânzării internaționale de mărfuri.

Crearea Comisiei O.N.U. pentru drept comercial internațional (UNCITRAL), care, în cea de-a doua sesiune a sa, din anul 1968, a împuternicit un grup de lucru reprezentând mai multe țări din diferite zone geografice să elaboreze noi norme de drept uniformizate pentru reglementarea vânzării comerciale internaționale, a constituit un pas important făcut spre adoptarea de către Conferința de la Viena din martie 1980 a Convenției Națiunilor Unite asupra Contractului de vânzare internațională de mărfuri din 11 aprilie 1980.

Succesul inițial al Convenției este demonstrat și de faptul că, până în prezent, a fost ratificată de 69 de state, printre care, sunt și statele membre ale Uniunii Europene, cu excepția Marii Britanii.

Din textul Convenției a dispărut caracterul accentuat european-occidental al Legii Uniforme, adoptată în 1964, datorită prezenței reprezentanților unor sisteme de drept politice și economice din toate zonele geografice ale lumii.

Noua reglementare este rezultatul acordului, înțelegerii și elaborării mutuale dintre națiunile participante, expresie „*neutral*” a unei voințe comune, astfel, la elaborarea Convenției participând reprezentanți ai „*civil law*” (Italia, Franța, Germania, Spania) și *common law* (SUA, Australia, Marea Britanie), precum și cei ai economiilor planificate (China, Bulgaria, Cehoslovacia).

3. Am încercat în acest prim volum să tratez, în principal, două dintre capitolele importante, reglementate de Convenția de la Viena din 1980, privind domeniul său de aplicare și formarea contractului, urmând ca într-o viitoare lucrare, în curs de elaborare, să fie abordate celelalte părți ale Convenției.

Doresc să mulțumesc, pe această cale, atât **domnului profesor universitar doctor Marin Voicu** și **domnului profesor universitar doctor Dragoș Alexandru Sitaru** la îndemnul cărora a fost posibilă apariția acestei lucrări.

Autorul

ABREVIERI

Alin.	- Alineat
Art.	- Articol
ABGB	- Codul civil austriac
BGB	- Codul civil german
BGH	- Tribunalul Suprem al Germaniei
Cap.	- Capitol
CNUDCI	- Comisia ONU pentru Dreptul Comerțului Internațional
Ed.	- Editura
I.C.C.	- Camera internațională de Comerț - Paris
LG	- Tribunal german de Primă Instanță
LUFCI	- Legea uniformă asupra formării contractelor de vânzare internațională de bunuri mobile corporale de la Haga din 1964
LUVI	- Legea uniformă asupra vânzării internaționale de bunuri mobile corporale de la Haga din 1964
M. Of.	- Monitorul Oficial al României, Partea I
Nr.	- Număr
Op. cit	- Operă citată
OLG	- Tribunal de Apel din Germania
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
OPEC	- Organizația Țărilor Exportatoare de Petrol
par.	- paragraful
PDCE	- Principiile de drept comercial european
PECL	- Principiile dreptului contractual european
UCC	- Codul comercial al Statelor Unite ale Americii
UNIDROIT	- Institutul de la Roma pentru Unificarea Dreptului Privat

CONVENȚIA NAȚIUNILOR UNITE ASUPRA CONTRACTELOR DE VÂNZARE INTERNAȚIONALĂ DE MĂRFURI

Încheiată la VIENA la 11.04.1980¹

Statele părți la prezenta convenție, ținând seama de obiectivele generale înscrise în rezoluțiile privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale pe care le-a adoptat Adunarea generală la a 6-a sesiune extraordinară, considerând că dezvoltarea comerțului internațional, pe baza egalității și avantajului reciproc, este un element important în promovarea relațiilor de prietenie între state, apreciind că adoptarea de reguli uniforme aplicabile contractelor de vânzare internațională de mărfuri și compatibile cu diferitele sisteme sociale, economice și juridice va contribui la eliminarea obstacolelor juridice în schimbările internaționale și va favoriza dezvoltarea comerțului internațional, au convenit cele ce urmează.

¹ Textul Convenției a fost publicat în M. Of. nr. 54 din 19 martie 1991, împreună cu Legea nr. 24/1991 pentru aderarea României la Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri.

Partea I
Domeniul de aplicare și dispoziții generale

Capitolul I
Domeniul de aplicare

_____ **Articolul 1**

1. Prezenta convenție se aplică contractelor de vânzare de mărfuri între părți care își au sediul în state diferite:

- a) când aceste state sunt state contractante; sau
- b) când normele de drept internațional privat conduc la aplicarea legii unui stat contractant.

2. Nu se ține seama de faptul că părțile au sediul în state diferite, dacă acest fapt nu rezultă nici din contract, nici din tranzacții anterioare între părți, nici din informații furnizate de ele în orice moment anterior încheierii sau cu ocazia încheierii contractului.

3. Nici naționalitatea părților, nici caracterul civil sau comercial al părților sau al contractului nu sunt luate în considerare pentru aplicarea prezentei convenții.

_____ COMENTARIU

1. Aspecte generale

1.1. Articolul 1 din Convenția de la Viena din 1980 enumără condițiile și criteriile necesare pentru ca un contract de vânzare să fie considerat internațional.

Chiar denumirea dată Convenției de către autori participanți la Conferința Diplomatică a Națiunilor Unite de la Viena determină

domeniul său de aplicare care se limitează la contractele internaționale de mărfuri.¹

A fost necesară existența unor reglementări juridice specifice cu caracter internațional pentru a depăși limitele normelor juridice naționale² în materia vânzării comerciale de mărfuri³.

În procesul de elaborare a unor norme uniforme de reglementare a raporturilor comerciale internaționale redactorii Convenției de la Viena s-au bazat pe normele anterioare adoptate la Haga în 1964 prin Legea uniformă privind formarea contractului de vânzare internațională a bunurilor mobile corporale - LUFCl (art. 1)⁴ și prin Legea uniformă privind vânzările internaționale de bunuri mobile corporale - LUVI (art. 1.2)⁵, precum și prin Convenția Națiunilor Unite din 1974 asupra prescripției în materia vânzării internaționale de mărfuri (art. 2.3)⁶.

Cele două Convenții de la Haga din 1.07.1964 au constituit precedente importante pentru crearea unei discipline uniforme de norme internaționale în materia vânzării comerciale de mărfuri⁷.

Totuși, între Convențiile de la Haga din 1964 și Convenția de la Viena din 1980 au existat diferențe în ce privește tehnica legislativă.

Astfel, în timp ce Convenția de la Viena din 1980 este, în general, considerată ca având aplicabilitate imediată⁸, Convențiile de la Haga nu

¹ Honnold John, *The Draft Convention on Contracts for the International Sale of Goods in The American Journal of comparative Law*, 1979, p. 226 și 227.

² Bonell Michael Joachim, *Le Regale oggettive del commercio internazionale*, Ed. Giuffrè, Milano, p. 8 și 9.

³ În acest sens a se vedea Thieffry Jean și Granier Chantal, *La vente internationale*, edition 2, Centre Francaise du Commerce Exterieur, Paris, 1992, p. 45.

⁴ A se vedea Parra Aronguren Gonzalo, *Legislacion Uniforme sobre la Compraventa Internacional de mercaderias*, *Revista de la Facultad de Derecho de la Universidad Catolica Andres Bello*, Caracas, 1986, p. 16-22.

⁵ Kahn Philippe, *La Convention de la Haye du premier juillet 1964 portant loi uniforme sur la vente internationale des objets mobiliers corporales*, *Revue Trimestrielle de Droit Commercial*, 1964, p. 688-727.

⁶ Națiunile Unite, *Conferința Națiunilor Unite asupra prescripției în materia vânzării internaționale de mărfuri*, Document oficial - New York, 1974.

⁷ Franco Ferrari, *La compraventa internacional de mercaderias*, Ed Tirant lo blanch, Valencia, 1999, p. 47.

⁸ Cook Susanne, *The Need for Uniform Interpretation of the 1980 United Nations Convention on Contracts*, *University of Pittsburgh Law Review*, 1988, p. 204.

cuprindeau norme de drept material suficiente și complete, obligând astfel statele contractante să încorporeze în propriile legi respectivele reglementări¹.

1.2. Au existat de-a lungul anilor și alte încercări ale specialiștilor în dreptul comerțului internațional de redactare a unui set de reguli pentru a determina norme unice de aplicare a contractelor comerciale internaționale.

Astfel, la 15 iunie 1955 s-a semnat Convenția de la Haga privind legea aplicabilă vânzărilor cu caracter internațional de bunuri mobiliare corporale, care prin art. 2 permite părților din cadrul unei vânzări internaționale de mărfuri dreptul de a alege legea aplicabilă contractului.

Convenția recunoaște părților contractante posibilitatea de a alege norma de drept intern aplicabilă raporturilor comerciale dintre ele, în lipsa unei astfel de prevederi fiind aplicabilă legea statului în care vânzătorul are reședința obișnuită în momentul în care primește comanda sau în cazul în care comanda este primită la un sediu al vânzătorului, legea statului în care este situat sediul (art. 3).

Convenția nu produce efecte juridice directe în legislația internă și, în consecință, regulile conflictuale uniforme trebuie să fie introduse în dreptul intern, obligație pe care părțile contractante și-au asumat-o prin textul Convenției².

1.3. Sub auspiciile Comisiei ONU pentru Dreptul Comerțului Internațional (UNCITRAL) s-a adoptat la Viena la 11 aprilie 1980 Convenția ONU asupra contractelor pentru vânzarea internațională de mărfuri, redactată în limbile engleză, arabă, chineză, spaniolă, franceză și rusă.

Art. 1 al Convenției de la Viena din 1980 nu face altceva decât să delimiteze domeniul de aplicabilitate în spațiu al Legii uniforme și, într-o anumită măsură, domeniul material al Convenției.

În primul rând, un contract de vânzare-cumpărare poate fi considerat internațional numai dacă părțile își au sediul în state contractante diferite.

¹ În același sens s-a pronunțat și Franco Ferrari, *L'ambito di applicazione della convenzione di Vienna sulla vendita internazionale di beni mobili*, în *Rivista trimestrale di diritto e procedura civile*, 1994, p. 905; Același punct de vedere se remarcă și la Bariatti Stefania, *L'interpretazione delle convenzioni internazionali di diritto uniforme*, Ed. Cedam, Padova, 1986, p. 18.

² Boghez Iuliana, *Revista Română de Drept Internațional* nr. 6, București, 2008, p. 30.

Deci, este suficient ca sediul comercial al părților contractante să se afle pe teritoriul unor state distincte¹ pentru ca un contract de vânzare-cumpărare să fie considerat internațional.

Desigur că nu există niciun impediment să fie considerat internațional, dacă contractul se încheie direct între un cumpărător și un vânzător cu sediul în state diferite, fără intervenția unui intermediar. De asemenea, când între părțile contractante apare un intermediar ca reprezentant sau comisionar și acesta își are sediul într-un stat diferit decât al celeilalte părți din contract, contractul poate fi considerat internațional². Dar, dacă statul sediului reprezentantului coincide cu cel în care își are sediul cealaltă parte, atunci nu se poate aplica Convenția de la Viena.

2. Noțiunea de „sediul” în termenii din art. 1.1 al Convenției de la Viena

2.1. Absența unei definiții a sediului din textul Convenției de la Viena a dat naștere la numeroase discuții între delegațiile unor state participante la Conferința Diplomatică de la Viena.

Astfel, în timp ce delegațiile Belgiei și Argentinei considerau că sediul unei societăți, parte într-un contract internațional, trebuie să aibă o existență fixă pe teritoriul unui stat, unde să-și exercite parțial sau în totalitate activitatea în mod autonom, cu puteri de a negocia și încheia contracte³, alte delegații, printre care și delegația Norvegiei, au fost de părere că este suficient ca societatea să aibă un sediu fix și să poată negocia contracte, fără a avea și puteri autonome⁴.

¹ Volken Paul, *Champ d'application, interpretation, lacunes, usages, en Convention de Vienne de 1980 sur la vente internationale de marchandises*, Colloque de Lausanne des 19 et 20 novembre 1984, Publications de l'Institut suisse de droit compare, Schulthess Polygraphischer Verlag, Zurich, 1985, p. 28.

² Herber Rolf și Czerwenka Beate, *Internationales Kaufrecht. Kommentar zu dem Ubereinkommen der Vereinten Nationen vom 11.04.1980 über Verträge über den internationalen Warenkauf*, Ed. C.H. Beck, München, 1991, p. 18. A se vedea în acest sens hotărârea Curții de apel din Paris din 22.04.1992 citată de Witz Claude în *Les premieres applications jurisprudentielles du droit uniforme de la vente internationale*, (Convention des Nations Unies du 11.04.1980), Paris, LGDJ, 1995, p. 135.

³ Franco Ferrari, *op. cit.*, p. 66.

⁴ Carbone Sergio, *L'ambito di applicazione ed i criteri interpretativi della Convenzione di Vienna sulla vendita internazionale*, în *La vendita internazionale*. La

Bernardini Piero consideră că ne aflăm în prezența unui sediu când partea din contract este o societate care desfășoară o afacere permanentă, fie de producție, fie comercială, și este investită cu puteri depline pentru a negocia¹.

În situația în care o parte contractantă are mai multe sedii, Convenția acceptă conform art. 10 lit. a), să poată fi considerat ca atare, nu numai sediul principal, ci și cel care are relații mai strânse și directe cu contractul și executarea acestuia.

În acest sens s-a pronunțat și Tribunalul Suprem al Germaniei Federale, care în anul 1982 a statuat că, decisiv pentru internaționalitatea unui contract, nu este întotdeauna sediul principal al părții².

Așadar, Convenția de la Viena se aplică numai în cazul în care sediul părților se află în diverse state contractante și nu în țerte state³.

2.2. Pentru a determina aplicabilitatea Convenției de la Viena este important ca părțile să aibă sediul în state contractante diferite, fără a conta naționalitatea acestora⁴.

Această regulă rezultă chiar din textul art. 1.3 din Convenția de la Viena potrivit căruia: **„Nici naționalitatea părților, nici caracterul civil sau comercial al părților ori al contractului nu sunt luate în considerare pentru aplicarea convenției”**.

3. Jurisprudența internațională în materia sediului părților din contractul de vânzare-cumpărare internațională de mărfuri

În practica judiciară au apărut divergențe cu privire la modul în care judecătorii și arbitrii tratează problema noțiunii de sediu astfel cum este el reglementat prin Convenția de la Viena.

3.1. Curtea de Apel din Paris, judecând litigiul dintre societatea franceză Fauba France Electronique și Fujitsu Mikroelektronik GmbH,

Convenzione di Vienna dell'11 aprile 1980, Quaderni di Giurisprudenza Commerciale, 1981, p. 69.

¹ Bernardini Piero, *La compravendita internazionale*, în Mirabelli G., *Rapporti Contrattuali nel diritto internazionale*, Ed. Giuffrè, Milano, 1991, p. 89.

² Sentința publicată la 2 iunie 1972 în *Internationale Rechtsprechung zu EKG und EAG*, p. 89.

³ UNCITRAL, *Yearbook*, 1972, num. 13, p. 71.

⁴ Herber Rolf, Art. 1-7 în *Von Caemmerer Ernst, Schlectriem Peter*, coord., *Kommentar zum Einheitlichen U.N. - Kaufrecht*, München, 1990, p. 38.

filiala companiei japoneze cu același nume, dar cu sediul în Creteil, Franța, a decis că operațiunea vânzătorului japonez, care, prin intermediul unui birou comercial din Franța, a vândut componente electronice japoneze societății franceze Fauba, îndeplinește toate condițiile necesare pentru a fi considerat un contract comercial internațional de vânzare de mărfuri¹.

Curtea de Apel din Paris a apreciat că este aplicabilă Convenția de la Viena, deoarece a considerat că biroul comercial al societății Fujitsu Mikroelektronik, deși nu era altceva decât o agenție comercială, un „bureau de liaison”, totuși putea fi caracterizată ca o societate de drept comercială străină cu care societatea franceză Fauba a încheiat un contract de vânzare-cumpărare cu caracter internațional.

Hotărârea Curții de Apel din Paris este criticată de doctrină, în sensul că judecătorii nu s-au pronunțat *expressis verbis* dacă în afară de faptul că „bureau de liaison” era un simplu reprezentant comercial, în ce măsură putea fi considerat și ca sediu comercial în accepțiunea Convenției de la Viena, pentru a se putea în acest fel examina caracterul internațional al contractului².

3.2. Într-o altă cauză, soluționată de către Curtea de Arbitraj de pe lângă Camera de Comerț Internațional din Basel, în care un vânzător austriac și un cumpărător elvețian au convenit ca toate divergențele ce ar apărea din derularea contractului să fie supuse jurisdicției Curții de Arbitraj din Elveția, cu un arbitru german, cumpărătorul elvețian a convenit cu vânzătorul austriac ca marfa să fie livrată în Ucraina.

Deși Elveția (sediul cumpărătorului elvețian), Austria (sediul vânzătorului austriac), Germania (arbitrul german) și Ucraina (țara de destinație a mărfurilor) sunt semnatare ale Convenției de la Viena, contractul de vânzare comercială internațională de mărfuri nu conținea nicio clauză de desemnare a legii aplicabile, astfel că se pune întrebarea

¹ Cour d'appel de Paris, 15e, chambre, section A, 22 de avril de 1992. Aceași sentință a fost publicată de Francisco Oliva Blazquez în *Compraventa internacional de mercaderias*, Ed. Tirant lo blanch, Valencia, 2002, p. 118, precum și de Witz Claude în anexa lucrării *Les premieres applications jurisprudentielles du droit uniforme de la vente internationale*, LGDJ, Paris, 1995, p. 135-139.

² Blazquez Oliva Francisco, *Compraventa internacional de mercaderias*, Ed. Tirant lo blach, Valencia, 2002, p. 121. În acest sens a se vedea și Piltz Burghard în *El ambito de aplicacion de la Convencion de las Naciones Unidas sobre la compraventa internacional de mercaderias*.

care lege se aplică acestui contract. Deoarece părțile, respectiv vânzătorul și cumpărătorul, au sediul în state contractante diferite se aplică art. 1.1 lit. a) din Convenția de la Viena.¹

3.3. Aceeași opinie a avut-o și US District Court (N.D. of California), care, la data de 27 iulie 2001, soluționând litigiul dintre Asante Technologies Inc. și PMC-Sierra Inc. a hotărât că în speță sunt aplicabile dispozițiile Convenției de la Viena.

În fapt, Asante Technologies Inc., cu sediul principal în California, a vândut componente electronice, prin intermediul unui reprezentant din California, societății PMC-Sierra Inc. care avea administrația centrală și activitatea de proiectare și inginerie în Canada. Vânzătoarea era înregistrată în statul american Delaware, dar activitatea principală de producție se realiza în California. Marfa s-a expedit și recepționat direct în Canada, iar negocierile au fost realizate de către reprezentantul din California.

Curtea din California a hotărât că părțile în litigiu au sediile principale în două state diferite, respectiv în SUA și Canada, și nu pot fi aplicate normele de competență jurisdicțională americane.

3.4. Un exemplu este de natură a-i confrunța pe judecători cu incertitudinea aplicării principiilor de drept conflictual care stau la baza Convenției de la Haga din 1955 sau ale dreptului uniform consacrat de Convenția de la Viena din 1980.

Astfel, un tribunal din Danemarca este sesizat cu judecarea unui litigiu apărut în legătură cu un contract de vânzare-cumpărare de portocale încheiat între un vânzător italian și un cumpărător din Danemarca, care a trimis ordinul de livrare a mărfii, prin intermediul unei sucursale din Londra.

Tribunalul avea două opțiuni în vederea soluționării litigiului.

Potrivit Convenției de la Haga din 1955 în vigoare în Danemarca la data de 1 septembrie 1964, dreptul aplicabil era cel englez, deoarece art. 3.1 fixa competența de soluționare a litigiului în sarcina instanței locului unde se afla sediul vânzătorului².

¹ Sentința nr. 8182, publicată în *Jurnalul de drept internațional nr. 123*, 1996 și redată de Peter Winship în *International Sales Law*, Ed. St. Paul, Minn, 2000, p. 61.

² Convenția de la Haga din 1955, art. 3.1 prevede că: „si la commande est recue par un etablissement du vendeur, la vente est regie par la loi interne du pays ou est situe cet etablissement”.

Dar, cum Anglia nu era stat semnatar al Convenției de la Haga din 1955, normele aplicabile erau cele ale dreptului național englez.

Cea de-a doua opțiune a Tribunalului danez era aceea de a soluționa litigiul în conformitate cu art. 10 din Convenția de la Viena din 1980, care prevede că: **„se ia în considerare sediul care are cea mai strânsă legătură cu contractul și executarea sa”**. În acest caz era aplicabilă Convenția de la Viena deoarece sediul vânzătorului, care avea cea mai strânsă legătură cu contractul, era cel din Italia și nu cel secundar din Anglia care s-a limitat numai la expedierea comenzii vânzătorului.

Această ultimă soluție a fost susținută și în doctrină de autori ca Winship Peter¹ și Blazquez Francisco Oliva².

4. Domeniul de aplicare în timp a Convenției de la Viena

Conform Convenției de la Viena domeniul de aplicare al acesteia este temporal, personal, direct sau imediat, indirect și material.

4.1. Aplicarea în timp

Pe plan internațional, Convenția a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1988 în conformitate cu **art. 99 paragraful I** potrivit căruia: **„Prezenta Convenție va intra în vigoare, sub rezerva dispozițiilor paragrafului 6 al prezentului articol, în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 12 luni după data depunerii celui de-al zecelea instrument de ratificare, acceptare, aprobare sau de aderare la convenție, inclusiv a oricărui instrument care convine o declarație făcută în temeiul art. 92.**

4.1.1. Convenția definește în acest fel domeniul de aplicare în timp a normelor sale uniforme.

Pentru a putea recunoaște dacă un stat este parte sau membru formal al Convenției este important să se stabilească momentul exact în care dispozițiile Convenției de la Viena intră în vigoare. Astfel, în mod concret un stat va fi considerat în calitate de contractant cu privire la încheierea contractului (partea a II-a), numai când Convenția de la Viena a intrat în vigoare înainte de a se formula propunerea de contractare.

¹ Winship Peter, *The scope of the Vienna Convention on International sales Contracts* în Galston/Smit (eds), *International Sales*, Parker School Conference, October 1983, Chapter 1, p. 1-53.

² Blazquez Francisco Oliva, *Compraventa internacional de mercaderias*, Ed. Tirant lo blanch, Valencia, 2002, p. 83.

Este suficient, pentru a fi considerată parte contractantă, cu efecte numai în ceea ce privește partea a III-a, ca în momentul perfectării contractului Convenția să fi intrat în vigoare.

Articolul 92 paragraful 2 recunoaște că: „oricare stat care optează pentru a face o declarație de rezervă referitoare la partea a II-a sau la partea a III-a a Convenției **„nu va fi considerat ca fiind stat contractant, în sensul paragrafului 1 al art. 1, pentru materiile cârmuite de partea Convenției la care se referă acea declarație.”**”

4.1.2. Aderarea unui stat la Convenția de la Viena poate începe să producă efecte numai după denunțarea efectivă a Convențiilor de la Haga din 1964. Denunțarea uneia sau a ambelor Convenții de la Haga va produce efecte numai după trecerea unei perioade de 12 luni de la data notificării făcute depozitarului ei. Problemele ce pot apărea cu privire la coordonarea între denunțarea Convențiilor de la Haga și acceptarea Convenției de la Viena sunt soluționate de art. 99.6 care prevede că: **„depozitarul prezentei convenții se va înțelege cu guvernul olandez, depozitarul convențiilor din 1964, pentru a asigura coordonarea necesară în această privință”**.

Articolul 94 alin. 1 din Convenție permite ca: **„două sau mai multe state contractante care, în materiile cârmuite de prezenta Convenție, aplică norme de drept identice sau apropiate pot să declare, în orice moment, că nu se va aplica Convenția contractelor de vânzare sau formării lor, dacă părțile își au sediul în aceste state. Astfel de declarații pot fi făcute împreună sau pot fi unilaterale și reciproce”**.

Potrivit art. 94 alin. 2 situația este identică în raporturile dintre un stat contractant și un stat necontractant deoarece: **„un stat care, în materiile cârmuite de prezenta Convenție, aplică norme de drept identice sau apropiate celor ale unuia sau mai multor state necontractante, poate declara, în orice moment, că nu se va aplica Convenția contractelor de vânzare sau formării lor, când părțile își au sediul în aceste state”**.

Convenția poate fi denunțată, în conformitate cu art. 101 alin. 1, prin notificare formală adresată în scris depozitarului.

Denunțarea va produce efecte în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 12 luni de la data primirii notificării de către depozitar. Când notificarea prevede o perioadă mai lungă pentru a produce efecte denunțarea, efectele acesteia se vor produce la expirarea perioadei în cauză, după data primirii notificării.

4.1.3. Aderarea României la Convenția de la Viena.

România a aderat la Convenție la data de 22 mai 1991 prin Legea nr. 24/1991 (publicată în M. Of. nr. 54/1991). Aderarea s-a făcut la întreaga Convenție, fără ca România să depună rezerve sau declarații. De asemenea, nu a mai fost cazul ca în conformitate cu dispozițiile art. 99 paragraful 3, România să denunțe Convenția de la Haga din 1964 asupra vânzării internaționale de obiecte mobile corporale sau Convenția de la Haga din 1964 referitoare la Legea uniformă asupra formării contractelor de vânzare internațională de obiecte mobile corporale, printr-o notificare adresată guvernului olandez, deoarece nu a aderat niciodată la aceste Convenții.

4.1.4. Aderarea Argentinei la Convenția de la Viena.

Argentina a aderat la Convenția de la Viena la data de 19 iulie 1983 și a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1988 cu rezerva prevăzută de art. 96 potrivit căreia: „**orice stat contractant a cărui legislație cere ca contractele de vânzare să fie încheiate sau constatate în scris, poate în orice moment să declare, în conformitate cu art. 12, că orice dispoziție a art. 11, a art. 29 sau a părții a II-a a prezentei convenții, care autoriza altă formă decât forma scrisă pentru încheierea, modificarea sau rezilierea amiabilă a unui contract de vânzare, sau pentru orice ofertă, acceptare sau o altă manifestare de intenție, nu se aplică din moment ce una din părți își are sediul în acest stat**”.

Prin art. 75 alin. 22 din Constituția națională s-a stabilit ierarhia superioară a normelor Convenției de la Viena asupra legilor interne.

4.2. Domeniul de aplicare *rationae personae*.

Rationae personae, Convenția se aplică în oricare dintre cele două cazuri reglementate în art. 1 par. 1 lit. a) și b).

Din conținutul art. 1 par. 1 rezultă că pentru aplicabilitatea Convenției de la Viena, în afară de caracterul internațional al contractului, este necesară îndeplinirea într-o formă alternativă a celor două criterii prevăzute de textul sus menționat.

Conform primului criteriu, contractul de vânzare comercială de mărfuri trebuie să se încheie între persoane cu sediul în diferite state semnatare ale Convenției de la Viena.

Cel de-al doilea criteriu se referă la faptul că se aplică Convenția de la Viena și în cazurile în care normele de drept internațional privat al

statelor în care părțile supun spre soluționare un litigiu privind un contract de vânzare-cumpărare comercială de mărfuri, prevăd că sunt aplicabile legile unui stat semnatar al convenției.

Astfel, dacă vânzătorul și cumpărătorul nu au sediul într-un stat semnatar al convenției, dar prin contract s-a prevăzut că se aplică legea unui stat terț care a ratificat, acceptat, aprobat sau aderat la Convenția de la Viena, instanțele judecătorești sau arbitrii trebuie să aplice dispozițiile Convenției de la Viena și nu cele de drept național ale statelor părților contractante.

4.3. Domeniul de aplicare directă sau imediată

4.3.1. Un prim criteriu este prevăzut în art. I par. I lit. a) al Convenției, respectiv acela care dispune ca normele convenției să fie direct aplicabile părților care își au sediul în state contractante diferite, când aceste state sunt state contractante.

Deci, nu este suficient ca un contract să fie internațional, respectiv sediul părților să se afle pe teritoriul unor state diferite, dar este necesar ca, în plus, aceste state să fie state contractante.

Numai în aceste condiții Convenția de la Viena are o arie de aplicabilitate directă, chiar dacă norma de drept internațional a forului stabilește competența legii unui stat terț cum ar fi, de exemplu, legea statului unde s-a încheiat contractul.

În conformitate cu prevederile Convenției de la Viena, pot fi considerate state contractante acelea care au ratificat, aprobat sau acceptat ori au aderat la aceasta după expirarea unei perioade de 12 luni de la data depunerii celui de-al 10-lea instrument de ratificare, deci după trecerea unei perioade determinate de timp.

Este demn de remarcat că un stat poate deveni contractant în faza formării contractului – partea a II-a a Convenției – numai când aceasta a intrat în vigoare înainte sau cel mai târziu până în momentul încheierii contractului (art. I par. 2).

Acest fapt - că părțile contractante au sediul în state diferite - trebuie să rezulte din tranzacții anterioare sau din informații furnizate de ele în orice moment anterior încheierii sau cu ocazia încheierii contractului.

4.3.2. Convenția de la Viena are aplicabilitate de *lex fori* excluzându-se, astfel, aplicabilitatea normelor de drept internațional privat.

Pentru ca părților să li se poată aplica dispozițiile părții a II-a cu privire la drepturi și obligații, este, însă, suficient, așa cum se prevede în art. 100, să fie în vigoare Convenția în statele menționate în art. 1.1 sau în statele la care face referire art. 1.1 lit. b) în momentul încheierii contractului.

Totuși, Convenția de la Viena poate fi aplicată și în cazurile în care contractul a fost încheiat între o parte cu sediul într-un stat rezervatar și o parte cu sediul într-un stat contractant nerezervatar.

În cazul în care s-ar adopta o altă soluție decât cea pronunțată prin Decizia nr. 7585 de către Curtea de Arbitraj Internațional de pe lângă Camera de Comerț Internațional de la Paris s-ar produce un „dépêcheage”¹.

4.3.3. Astfel, în perioada 1988-1990, în cazul contractelor semnate de părți cu sediul în Germania și Italia, se aplica Convenția de la Viena deși până la 1 ianuarie 1991 în Germania nu intrase în vigoare Convenția.

Exemple edificatoare sunt hotărârile pronunțate de Landesgericht, LG München la data de 3.07.1998 nr. 17 HKO 37261/89 și de LG Stuttgart la data de 31 august 1989, sub nr. 3KfH O 97/89.

În cazul în care un stat declară conform art. 92.1 că nu se obligă să se supună dispozițiilor părții I sau a III-a din Convenție, acesta trebuie să formuleze rezerva prevăzută de art. 93, în sensul că nu va putea să fie considerat stat contractant în legătură cu care a făcut declarația de rezervă².

4.4. Domeniul de aplicare indirectă.

4.4.1. Un al doilea criteriu, pentru aplicabilitatea Convenției de la Viena, prevăzut în art. I par. I lit. b) și considerat de doctrină ca fiind „indirect”, este cel care lărgiște considerabil sfera de incidență a Convenției.

¹ „Dépêcheage” reprezintă conceptul conflictului de legi atunci când diverse aspecte dintr-o speță pot fi guvernate de legile mai multor state. În țările în care se aplică sistemul de drept common law termenul de „dépêcheage” este de obicei folosit în cazurile în care într-un contract este stipulat că raporturile juridice contractuale sunt guvernate de legi diferite. A se vedea *Don King Productions, Inc. v. Douglas*, 742 F.Supp.2d 786, 791 (S.D.N.Y. 1990) în Bulletin de la Cour Internationale d'Arbitrage de la CCI, 1995, p. 59.

² Herber Rolf și Czerwenka Beate, *Internationales Kaufrecht. Kommentar zu dem Übereinkommen der Vereinten Nationen 11 april 1980 über Verträge über den internationalen Warenkauf. Kommentar*, Ed. C.H. Beck, München, 1991, p. 19.

Astfel, Convenția se aplică și atunci când, deși nici una sau numai una dintre părți își are sediul pe teritoriul unui stat contractant, norma de drept internațional privat a țării forului trimite, prin funcția sa de legătură, la legea unui stat contractant.

Deci, este admisibilă orice legătură a normei conflictuale, fie ea subiectivă sau obiectivă, dacă aceasta este voința părților - *lex voluntatis*, sau *lex causae* - locul încheierii sau executării contractului.

4.4.2. În situațiile în care dreptul român este *lex causae*, aplicarea art. I par. I lit. b) din Convenție este foarte posibilă, deoarece este admisă autonomia de voință a părților, iar în lipsă, contractul este supus legii statului cu care prezintă legăturile cele mai strânse (art. 73 și 77 din Legea nr. 105/1992).

4.4.3. Autonomia părților este reglementată și recunoscută deplin de dreptul internațional privat și este respectată nu numai de România, ci și de alte state din Europa (Germania, Franța, Spania, Olanda), chiar înainte de intrarea în vigoare a Convenției.

În acest sens s-a pronunțat și Curtea de Arbitraj Internațional de pe lângă Camera Internațională de Comerț din Paris prin Hotărârea nr. 7660/1994 din 23 august 1994 cu privire la un contract încheiat între un vânzător italian și un cumpărător ceh, supuși dreptului austriac, în virtutea dreptului părților de a alege forul *electio iuris* care prevede că: „în conformitate cu contractul, legea austriacă guvernează litigiile între părți.”

Această decizie¹, care respectă voința părților contractante, s-a pronunțat în condițiile în care Austria semnase deja la 1.01.1989 Convenția de la Viena.

Prin hotărârile pe care le pronunță, judecătorii și arbitrii, în cazurile în care trebuie să stabilească dreptul aplicabil, sunt obligați să țină seama, conform principiului autonomiei de voință a părților, de faptul că acestea pot alege în mod liber dreptul aplicabil unui contract.

O hotărâre asemănătoare a pronunțat și Oberlandesgericht, OLG Dusseldorf, prin sentința pronunțată la data de 8 ianuarie 1993 în dosarul nr. 17 U 82/92, care a aplicat Convenția de la Viena unui contract încheiat între un vânzător turc și un cumpărător german, deoarece, potrivit declarației părților, dreptul aplicabil era cel german.

¹ *Bulletin de la Cour Internationale d'arbitrage de la CCI*, 1995, p. 69.

4.4.4. Posibilitatea aplicării criteriului „indirect” de extindere a prevederilor Convenției, în cazul în care nici una sau numai una dintre părți își are sediul pe teritoriul unui stat contractant, a fost larg dezbătută în procesul de redactare a art. I par. I lit. b).

Unele țări din Europa centrală și de est au criticat redactarea acestui articol susținând că prin extinderea ariei de aplicabilitate a Convenției și la alte state decât cele contractante s-ar tinde la restrângerea aplicării propriilor legislații destinate a regulariza raporturile comerciale cu țările din exterior.

Ca o consecință a acestor critici s-a reglementat posibilitatea pentru statele contractante de a exclude aplicabilitatea acestui criteriu prevăzut de art. I par. I lit. b) prin introducerea art. 95 care dădea posibilitatea ca: **„orice stat să poată declara, în momentul depunerii instrumentelor sale de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare, că nu va fi legat de lit. b) a paragrafului 1 al articolului 1 al prezentei Convenții.”**

Această soluție bazată pe aforismul *eadem ratio eadem solutio* a fost susținută și de profesorul Tudor Popescu (România).

4.4.5. Remarcăm însă că prin art. 1.1 lit. b) s-a extins într-o măsură considerabilă aplicabilitatea Convenției de la Viena atunci când a prevăzut posibilitatea aplicării ei și în cazul anumitor contracte distincte de cele contemplate în art. 1.1 lit. a).

Aceasta înseamnă că există probabilitatea ca anumitor contracte de vânzare-cumpărare internațională de mărfuri, în care nicio parte sau numai una dintre ele își are sediul comercial într-un stat contractant, să li se aplice Convenția de la Viena.

Este relevant în acest sens următorul exemplu rezultat din practica judiciară: între un vânzător francez și un cumpărător englez s-a încheiat un contract de vânzare-cumpărare de mărfuri. Deoarece cumpărătorul englez nu a plătit prețul mărfii pactat, vânzătorul francez s-a adresat cu acțiune unui tribunal francez care a fost necesar să se pronunțe, în primul rând, asupra legii aplicabile.

Dar, cum Anglia nu a semnat Convenția de la Viena, era evident că nu se putea aplica art. 1.1 lit. a). Având în vedere însă că norma franceză de drept internațional privat stabilea că dreptul francez se aplică, tribunalul a apelat la Convenția de la Viena care reprezenta legea